

Längd, utför och loppet på 90 kilometer

Berättelse

När vintern kommer till Sverige med snö och kyla är det vanligt att människor ger sig ut på skidor. Man brukar dela in skidåkning i två olika slag. Det första är längdskidåkning. Då åker man i preparerade spår som har gjorts i snön, antingen på flack mark eller i kuperad terräng med mindre backar. Det andra är utförsåkning, som också kallas alpin skidåkning. Då åker man utför i en backe och tar sedan en lift för att komma upp igen. Långt ifrån alla i Sverige åker skidor, men för många hör vintersport ihop med den kalla årstiden.

I många svenska orter finns det preparerade motionsspår för längdskidor. En del av dessa spår har lampor och kallas elljusspår. Tack vare lamporna kan man åka skidor även på kvällen, fast det är mörkt ute. Det är praktiskt i ett land där vinterdagarna är korta och mörka.

För många familjer hör skidåkning ihop med sportlovet. Sportlov, som ibland också kallas vinterlov eller februarilov, är ett skollov på vintern. Då åker många på skidsemester eller är ute i naturen. En särskild sak med det svenska sportlovet är att olika delar av landet är lediga olika veckor, oftast någon vecka mellan vecka 7 och vecka 10. Det beror på att varje kommun eller skola själv bestämmer sina lovveckor. Därför har till exempel södra Sverige och Norrland ofta lov olika veckor. På så sätt blir inte alla lediga samtidigt, vilket minskar trycket på skidanläggningar och resor.

Sportlovet har en intressant historia. Det sägs ha sitt ursprung i de så kallade kokslov eller bränslelov, som infördes omkring år 1940. Tanken var att spara bränsle till uppvärmningen av skolorna. Under 1950-talet blev lovet mer och mer ett "sportlov", med fokus på vinteraktiviteter som skidåkning.

Det mest kända skidloppet i Sverige är Vasaloppet. Det beskrivs som ett av världens äldsta och största långlopp på skidor. Loppet är 90 kilometer långt och åks i klassisk stil mellan Sälen och Mora i landskapet Dalarna. Det har körts sedan år 1922, då det första loppet hölls den 19 mars. Idén till loppet kom från en man som hette Anders Pers. Namnet kommer av kung Gustav Vasa. Enligt traditionen är loppet kopplat till hans resa i området vintern 1520–1521. Men detaljerna i den berättelsen är inte säkra, så man ska vara försiktig och inte ta den som helt säker historia.

Man behöver inte vara expert för att börja åka skidor. I Sälen och i fjälltrakterna i Mellansverige och Norrland finns stora skidanläggningar för både längd- och utförsåkning, och många nybörjare provar i flacka spår eller i lätta nybörjarbackar.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
preparerad	förberedd och iordninggjord, t.ex. ett spår eller en backe med fin snö
spår	smala rännor i snön som skidorna glider i

ORD	FÖRKLARING
kuperad	mark med många backar uppåt och nedåt
alpin	som har med utförsåkning i berg och backar att göra
elljusspår	ett skidspår med lampor, så att man kan åka i mörker
skidanläggning	en plats som är byggd för skidåkning
kommun	en del av landet med en egen lokal styrelse
bränsle	något man eldar med för att få värme, t.ex. ved eller olja
långlopp	en mycket lång tävling, t.ex. på skidor
enligt traditionen	så som man brukar berätta, men inte säkert bevisat

Läsförståelsefrågor

1. Vad är skillnaden mellan längdskidåkning och utförsåkning?
 1. Längdskidåkning är i spår på flack mark, utförsåkning är utför i en backe.
 2. Längdskidåkning gör man inomhus, utförsåkning utomhus.
 3. De är två ord för exakt samma sak.
2. Varför är elljusspår praktiska i Sverige?
 1. De gör snön kallare.
 2. Tack vare lamporna kan man åka skidor även på kvällen när det är mörkt.
 3. De gör att skidorna åker fortare.
3. Varför har olika delar av Sverige sportlov olika veckor?
 1. För att lärarna vill ha längre semester.
 2. För att varje kommun eller skola själv bestämmer sina lovveckor.
 3. För att det bara finns snö någon enstaka vecka.
4. Vad säger texten om var sportlovet kommer ifrån?
 1. Det sägs komma från kokslov eller bränslelov omkring 1940, för att spara bränsle.
 2. Det började med Vasaloppet år 1922.
 3. Det kommer från en lag om semester på sommaren.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Vasaloppet åks mellan Sälen och Mora.
 2. Vasaloppets första lopp hölls den 19 mars 1922.
 3. Alla i Sverige åker skidor på vintern.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Vasaloppet är 90 kilometer långt.
 2. Man måste vara expert för att börja åka skidor.
 3. Sportlovet kallas ibland också vinterlov eller februarilov.
7. Texten skriver "enligt traditionen" och "det sägs". Vad vill den visa med de orden?
8. Varför kan man säga att sportlovets veckor inte är samma i hela Sverige? Svara med stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Finns det en vintersport eller vinteraktivitet där du kommer ifrån? Berätta hur den går till.
- Texten beskriver sportlovet. Hur ser skolloven ut i ditt hemland – när är barnen lediga och vad gör de då?

- Stora lopp som Vasaloppet lockar många deltagare. Varför tror du att människor vill vara med i ett så långt och tungt lopp?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv en aktivitet utomhus som du tycker om under en viss årstid. Vad gör du, var är du och varför tycker du om den?